

Jezus en de Evangeliën

De Evangeliën

Het Christendom dankt zijn ontstaan aan de persoon en het werk van Jezus Christus. Behalve enkele fragmentarische uitspraken in [niet-christelijke bronnen](#) zijn authentieke verslagen van zijn leven alleen te vinden in de vier evangeliën van Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes. Sinds haar vroegste bestaan heeft de kerk deze vier als canoniek beschouwd. De talrijke overige evangeliën die beweren nog andere feiten over zijn leven weer te geven, de zogenaamde apocriefe evangeliën, zijn aanwijsbaar van later datum en twijfelachtige betrouwbaarheid. Ze bevatten weinig nieuwe informatie en veel van hun toevoegingen zijn legendarisch of fantastisch. Hun woordgebruik en inhoud verraadt vaak ook dat ze geschreven zijn om de visie te verdedigen en verbreiden van een beweging die afweek van de hoofdstroom van het historische Christendom.

De evangeliën zijn vier afzonderlijke werken, die op verschillende tijdstippen en plaatsen geschreven zijn voor verschillende doelgroepen. Ze beweren niet volledige verslagen te zijn van alles wat Jezus deed en zei. Ze bedrijven geen geschiedschrijving naar Westerse norm, en moeten ook niet naar die norm gemeten worden. Antieke biografieën waren geschiedenis met een boodschap. Iedere evangelist heeft een eigen doelstelling en selecteert en groepeer

daarop zijn stof.

Vergelijking van de vier Evangeliën

De term 'synoptisch' is geïntroduceerd door de J.J. Griesbach (1745-1812). Mattheüs, Marcus en Lucas lijken zo sterk op elkaar dat hij ze beschouwde als schilderijen van Jezus' leven vanuit een gemeenschappelijk (*syn*) gezichtspunt (*optikos*).

Het synoptische probleem

Het synoptische probleem draait om de literaire relatie van deze drie evangeliën in het licht van hun veelvuldige overeenkomsten en opmerkelijke verschillen.

Het lijkt onmogelijk vol te houden dat de drie synoptische evangeliën volledig onafhankelijk van elkaar zijn. Ze moeten tenminste een gemeenschappelijke mondelinge traditie (overlevering) gehad hebben. Maar de overgrote meerderheid van nieuwtestamentici gaan heden ten dage veel verder dan dat. Er zijn vier vitale argumenten die erop wijzen dat we vrijwel zeker moeten uitgaan van onderlinge literaire afhankelijkheid.

- overeenkomstige woordkeus
- overeenkomstige ordening van stof (dezelfde chronologische hoofdlijn, vaak dezelfde volgorde van gebeurtenissen)
- overeenkomstige tussenwerpingen (zoals ([Matt 24:15](#) / [Marc 13:14](#)) - NB: er staat niet, "laat de *hoorder* opmerken." Zie ook

[Matt 9:6](#)

/

[Marc 2:10](#)

/

[Luc 5:24](#)

;

[Matt 27:18](#)

/

[Marc 15:10](#)

)

- Lucas' proloog impliceert dat hij
- op de hoogte was van eerdere pogingen om Jezus' leven, werk en betekenis te boek te stellen

- sommige van deze bronnen gebruikte

Maar tegenover deze sterke overeenkomsten staan opmerkelijke verschillen:

- in hun weergave van een bepaalde gebeurtenis
- bepaalde episodes worden in een heel andere context geplaatst

Marcus telt 661 verzen, waarvan er meer dan 600 terugkomen in Mattheüs en 350 in Lucas. Slechts 31 verzen in Marcus zijn niet terug te vinden in Mattheüs of Lucas. In de verzen die zij gemeenschappelijk hebben, stemmen Mattheüs en Lucas maar zelden woordelijk overeen tegenover Marcus. Maar zulke *verbatim* overeenkomst zien we vaak tussen Mattheüs en Marcus of Lucas en Marcus waar alle drie overeenkomstige verzen hebben. Nieuwtestamentici verklaren deze verschijnselen door te verwijzen naar veronderstelde bronnen achter de evangeliën .

-

De Twee Documenten Theorie veronderstelt dat Mattheüs en Lucas zijn gebaseerd op (een variant van) Marcus en een hypothetische en omstreden Q (van *Quelle*, bron), omdat zij 250 verzen gemeenschappelijk hebben die Marcus niet heeft. De prioriteit van Marcus is bijna een axioma geworden in synoptische studies.

-

De Vier Documenten Theorie veronderstelt naast Marcus en Q twee hypothetische bronnen voor materiaal dat uniek is in Mattheüs en in Lucas: M en L.

-

Voor een uitgebreide (Engelstalige) inleiding op het synoptische probleem klikt u [hier](#) .

-

We moeten ons dus goed bewust zijn dat we in de evangeliën een verhaal in tenminste twee lagen voor ons hebben. We lezen over Jezus, maar niet als in een westers encyclopedie artikel over de historische Jezus. We lezen over Hem zoals iedere evangelist Hem aan ons (of beter: zijn oorspronkelijke lezers) wil voorstellen.

{mos_fb_discuss:8}